

KÜTÜPHANECİLERİN SÖZLÜĞÜ

A

açık raf - açık depo sistemi (open access): Kapalı raf (kapalı depo) sisteminin tersi olup kullanıcıların kitap raflarına serbest erişimi tanımlar. Kullanıcılar, okumak veya ödünç almak istedikleri kitapları raflardaki yerlerinden kendileri alabilirler.

alan (field): Bir veritabanında bir kayda belli bir veri türüne ayrılmış bölümü. Örneğin, bir kütüphane kataloğunda yazar, başlık, ISBN, konu başlıkları birer alandır.

almanak (almanac): Genellikle cetveller, tablolar ve resimler şeklinde sunulan ve çok çeşitli veriler içeren yıllık yayınlardır.

anahtar sözcük (keyword): Bir eserin başlığındaki, özetindeki (abstract) veya tüm metnindeki özel öneme sahip sözcük(ler). Bazı periyodik dizinler anahtar sözcükleri farklı bir veri alanında da tanımlarken bazıları da bu tür anahtar sözcükleri standart konu başlıkları yerine kullanabilirler.

ansiklopedi (encyclopedia): Her bilgi alanındaki konular hakkında olgusal makaleler içeren ve alfabetik olarak düzenlenmiş eser.

anonim eser: Yazarı belli olmayan eser.

antoloji (anthology): Genellikle belli bir konu, tür veya dönem hakkında değerli yazarlar tarafından yazılmış eserlerin toplandığı kitap.

arşiv: 1) kişisel ve kurumlara ait ve ilgili kişisel, kurum ve konu açısından önemli sayılan korunması gereken belge; 2) bu tür belgelerin korunduğu yer.

asitsiz kağıt (acid-free paper): Üretim sırasında nötr veya alkalik pH düzeyi 7.0 ya da daha yüksek tutulan kağıt. Genellikle güzel sanatlar baskılarında, sızdırmaz baskı baskılarında, fotoğraf albümlerinde ve kütüphane malzemesinin korunmasında kullanılır. Kağıttaki asidin başlıca kaynağı ağacın odun özütüdür (lignin). Asitsiz kağıt mutlaka kalıcı demek değildir ama kalıcı olması istenen kağıtlar her zaman asitsizdir.

atlas (atlas): Genellikle haritalardan oluşan ciltli eser. Başlık konularda, örneğin anatomi gibi, resimli levhalardan oluşan eserlere de denir.

ayrı baskı (offprint): 1) Bir makalenin yer aldığı süreli yayından ayrı olarak basılan fakat içinden alındığı süreli yayının kapak sayfalarını, numaralanmasını koruyan kopya; 2) (separate reprint) Asıl baskıdan ayrı daha ileri bir tarihte ayrıca basılan bir dergi makalesi ya da kitap bölümü.

B

bağlayıcı yapı (syndetic structure): Bir katalog veya dizinde bulunan başlıkları, başlık başlıkları "bakınız veya ayrıca bakınız" şeklindeki çapraz referansları içeren sistem.

barkod etiketi (barcode label): Makine tarafından okunabilen veriler içeren dikey çizgilerden oluşan küçük etiket. Kütüphane tarafından alınan her malzemeye, özel numarası olan bir barkod etiketi verilir.

barkod numarası (barcode number): Bir kitabın ön ya da arka kapaklarının içinde bulunan barkodun altındaki 14 haneli numara.

baskısı mevcut kitap (books in print - BIP): Normal kitap ticareti kanalları kullanılarak satın alınması mümkün olan baskısı mevcut tüm kitaplar. Dünyada baskısı mevcut kitapların listesini veren ve yazar, başlık, konu bölümlerinden tarama yapabilen "BIP" veritabanına kütüphane sayfasından erişilebilir :

başlık (heading): Belirli kurallara göre düzenlenmiş bibliyografik bir kayda erişim noktası olarak kullanılan ad, sözcük, ibare.

bibliyografik gönderme / referans (bibliographic citation): Kataloglarda, dizinlerde ve literatür kaynaklarında kullanılan ve bir yayının teahhis edilmesine yarayan bilgi. Formatları değişebilir ama bir kitap göndermesi (atf) genellikle en azından yazar, başlık, yayıncı ve yayın tarihi hakkında bilgiler içerir. Bir makale göndermesi ise yazar, başlık, tarih ve makalenin içinde yer aldığı süreli yayın hakkında bilgiler içerir.

bibliyografik veritabanı (bibliographic database): Bir katalog veya dizinin elektronik versiyonu. Elektronik bir veritabanını kullanan kullanıcı, yayın, yazar, konu, başlık ya da başlık tarama terimleri altında arama yaparak aradıkları bulabilir.

bibliyografya/ kaynakça (bibliography): 1) Belirli bir konuya ilişkin kitapların veya makalelerin listesi. 2) Kitapların fiziki varlıkları olarak incelenmesi.

birincil literatür (primary literature): Bir konu hakkındaki özgün araştırmalar ya da yazılar. Teknik raporlar, konferans literatürünü, patentleri, tezleri ve dergileri içerir.

biyobibliyografya (bio-bibliography): Eserlerin yazarı veya yazarları hakkında yaşam öyküsel kısa bilgi içeren bibliyografya.

bölünmüş katalog (divided catalog): Değişik kart tipleri için ayrı diziler halinde (yazar, eser adı, konu gibi başlıklar altında) düzenlenmiş katalog.

büyük boy kitaplar (oversized books): Standart raflara sığmayacak kadar büyük boyutlu kitaplar. Bkz. kitap boyu

C

cutter numarası : Sınıflandırma numarası (call number) içinde, konu numarasından sonra gelen ve eserin yazarını ve başlığını sınıflama sistemine göre kodlayan numara (=kitap numarası). Bulucusu Charles Ammi Cutter'ın adını taşır.

Ç

çapraz gönderme (cross-reference): 1) Kullanıcıyı, bir katalog veya dizinde, bir konu veya addan bir başlığa gönderen yönlendirme; 2) "... " de bakınız diye atıfta bulunan ayrıntılı işaret fişek.

D

daimi sipari (standing order): Bir kütüphanenin yaygın firmalarına verdiği ve aksine talimat olmadıkça her yıl veya her ay otomatik olarak yerine getirilen sipariştir.

Dewey Onlu Sınıflama Sistemi (DDC): Bilgiyi başlıca on ana sınıfa (00-999) bölen kütüphane sınıflandırma sistemi. Adını, yaratıcısı M. Dewey'den almıştır. 000 Genel Konular, 100 Felsefe-Psikoloji, 200 Din, 300 Toplum Bilimleri, 400 Dilbilim, 500 Doğa Bilimleri ve Matematik, 600 Teknoloji, 700 Sanatlar, 800 Edebiyat ve Retorik, 900 Coğrafya-Tarih.

dizin (index): Bir grup verinin içeriği hakkında liste veya sistematik rehber. Örneğin, süreli yayınlar dizini ya da bir kitabın arkasındaki dizin (indeks/ fihrist) gibi. Genellikle konuya, yazara veya anahtar sözcüğe göre düzenlenen dizinlerin, elektronik ortamda olanları, sağladığı kolaylıklar nedeniyle tercih edilir.

E

el kitabı (handbook): Çabuk referans için hazırlanmış, bir konu hakkındaki olguları toplayan ya da belirli görevlerin yerine getirilmesi için yöntemleri, işlemleri anlatan kitap.

erişim (access): Bir kütüphaneye ya da kütüphane koleksiyonlarına girme veya ulaşma. Kütüphanelerde kapalı raflar, nadir eserler ve özel koleksiyonlar gibi bazı bölümlere erişim kısıtlanabilir. İnternet üzerinden erişim ise bir bilgisayar sistemini ve elektronik kaynağı kullanmayı gerektirir; kullanıcılarına erişim ifreleri verilir.

erişim ifresi (access code): Kullanıcı adı, ifre ya da PIN kodu gibi kimlik gösteren bir parola. Kullanıcılar herhangi bir elektronik ortama erişim sağlamak istiyorsa bu ifreyi doğru kullanmak zorundadır. Erişim ifresinin bir adı da onay ifresidir.

e ve karışık anlam sözlüğü (thesaurus): Sözcüklerin eş anlamlarını ya da karışık anlamlarını gösteren ve listeleyen referans sözlüğü.

F

folyo (folio): standart kütüphane raflarına yerleştirilemeyen büyük kitap. Bkz. kitap boyu.

G

geli mi arama - mantıksal arama i leçi (boolean operator) : Kullanıcıların veritabanları, kataloglar ve başka alanlarda daha detaylı ve titiz araştırmalar yapmalarına yardımcı eden, VE, VEYA, DEĞİL mantıksal operatörlerini kullanan yazılım araçları.

giriş - madde başlığı (entry): Bir katalogta veya fihristte her bir yayının madde başlığı şeklinde ayrı olarak listelenmesi. Eserler için genellikle üç tip giriş vardır; yazar, başlık ve konu.

I

ISBN (uluslararası standart kitap numarası): Bir kitaba verilen ve yalnızca ona özgü olan sayısal kod.

ISSN (uluslararası standart seri numarası): Bir süreli yayına verilen ve yalnızca ona özgü olan sayısal kod.

ikincil literatür (secondary literature): Birincil literatür (derlemeler, tanıtım ve eleştiriler, popülerleştirmeler, ders kitapları, ansiklopediler, el kitapları vb.) hakkında yayınlanan ve okuru birincil kaynaklara (özetler, dizinler, bibliyografyalar) gönderen materyal.

ilave fiş (added entry): Bir kart katalogunda ana giriş kartlarından ayrı olarak, bir malzemeye başka erişimler sağlayan diğer kartlar. Bunlar ortak yazar, başlık, konuyu, seriyi vs. gösterirler; ana girişte verilen bibliyografik bilgiden daha az bilgi içerirler.

işlemdeki malzeme (in-process material): Kataloglanma, etiketlenme/ numaralanma gibi teknik işlemlerden geçmekte olan, yeni edinilmiş kütüphane malzemesi. Bu tür malzemeyi talep eden okurlar ödünç verme bölümüne başvurabilirler.

K

kapalı raflar (closed stacks): Kullanıcıların istedikleri materyali raflardan kendilerinin alması yerine, bunların kütüphane personeli tarafından alınıp kullanıcıya verilmesine göre düzenlenen koleksiyonlar. Kapalı raflar, arşiv malzemesi ve nadir eserler gibi genellikle özel koruma ve bakım gerektiren malzemeler içindir.

kapsam (coverage): Dizin içeriklerinde bulunan yayınların sayısı, türü, süresinin kapsamı.

kart katalogu (card catalog): Kütüphane koleksiyonunun, kartlar üzerine işlenmiş olarak ve belli bir düzen içinde çekmecelerde bulunan betimleyici kayıtları. Bozaziçi Üniversitesi Kütüphanesi'nin kart katalogu artık güncellenmemektedir, bütün katalog kayıtları elektronik ortama geçirilmiştir.

katalog (catalog): Belli bir koleksiyonun ya da koleksiyonlar grubunun içeriğini anlatan kayıtların derlemesi. Örneğin, B.Ü. Kütüphane katalogu, bütün koleksiyonlardaki kayıtları gösterir. OCLC WorldCat ise dünyanın her tarafındaki OCLC üyesi kütüphanelerin kitaplarını, dergilerini ve diğer malzemeleri gösterir.

kataloglama (cataloging): Bir kütüphanenin katalog bölümünde gerçekleştirilen tüm materyallerin giriş/kayıt ve sınıflandırma işlemi. Katalog işlemlerine bir eser hakkındaki betimleyici bilgiler (yazar, başlık, fiziki özellikler, gerekli notlar vb.) dahil olduğu gibi materyali raflarda uygun yere yerleştirmek için zorunlu olan konu başlıkları ve sırt numaraları işlemleri de dahildir.

kayıt (record): Bir tek giriş altında toplanmış ve erişilebilir veri alanları içeren kayıt. Yazar, başlık, yayıncı, özet, sırt numarası gibi kayıtlar veri alanıdır. Bir süreli yayın dizininde her ayrı bir kayıttır.

kitap boyu: Bir kitabın boyu önce sırt kısmının baş tarafından alt tarafına doğru, sonra kapak sayfasının bir kenarından diğer kenarına doğru ölçülür. Kitap ciltçiliği, baskı işleri ve yayıncılık alanında kitaplar için kullanılan bu geleneksel ölçü terimleri çok kesin ve hassas ölçüleri belirtmek için kullanılmaz ve ülkelere göre değişimlik

gösterebilir. Bu ölçü terimleri, kitap formlarını hazırlamak için kullanılan standart ölçüdeki (48 cm x 64 cm; 19" x 25") bir kağıdın katlanmasıyla oluşur. Standart kağıdın ikiye katlanmasıyla:

- folyo (30-38cm.)
- dörde katlanmasıyla kuarto (25-30cm.)
- sekize katlanmasıyla octavo (20-25cm.)
- onaltıya katlanmasıyla sektodesimo (15-18cm)

terimleriyle adlandırılan ölçüler ortaya çıkar. İndirgenmiş kitap ölçüleri için fil veya fil folyo (58 cm.), atlas folio (64 cm.), çift fil folyo (127 cm.) terimleri de kullanılmaktadır.

kitap numarası (book number): Kitabın sırtında bulunan sınıflandırma numarasının bir bölümüdür ve konulara göre verilmiş olan sınıflandırma numarasından sonra gelir. Üzerinde bulunduğu materyalin, aynı konu sınıflandırmasının içindeki diğer materyallerden ayrıştırılmasını sağlar. Kitap numaraları, yazar numarası ve eserin başlık kodlayan numaralardan oluşur; materyallerin, belirli bir sıralama düzeninde raflara yerleştirilmesi için verilir. (*bakınız cutter numarası*)

koleksiyon (holdings): Bir kütüphanenin sahip olduğu ve katalogunda listelenen basılı ve elektronik materyallerin toplamı.

kolektif başlık (collective title): Birden fazla eserden oluşan malzemenin genel başlığı.

kompendiyum (compendium): Bir konuyu kapsayan ve özlu olarak ele alınan el kitabı veya ansiklopedi gibi bir eser.

Kongre Kütüphanesi sınıflama sistemi (Library of Congress Classification (LCC)): Washington D.C.'deki Kongre Kütüphanesi'nin kullandığı bu sınıflama sistemi dünyadaki araştırma üniversitelerinin çoğu tarafından kullanılmakta olan sistemdir. Sistem alfabenin harflerine dayanır; alt bölümler olarak da yine harfleri, sayılar ve onluk haneleri kullanır. Bu sistem Dewey sistemine göre daha geniş sayıda temel bilgi alanlarını kapsar. Ayrıntılı bilgi için:

konu başlığı (subject heading): Konulara göre düzenlenmiş bir katalog veya dizinde madde başlığı olarak kullanılan bir terim, isim ya da ibare. Dizinler genellikle standart konu başlıkları sistemi kullanırlar. Bu da kullanıcının tarama kolaylığına hizmet eder.

kurumsal yazar (corporate author): Bir eserin yazarı kabul edilen kuruluş.

kümülatif dizin (cumulative index): Daha önce yayınlanmış (genellikle) yıllık dizinlerin derlemesi. Son kümülatif dizin daha önceki dizinlerdeki bilgiyi de içerdiği için öncekiler tasfiye edilebilir.

künye (imprint): Bir kitabın yayın bilgilerini içeren bilgi. Genellikle yayıncının adı, yerini ve yayın tarihini kapak sayfasında verir; basım evinin adı ve yeri ise başlık sayfasının arkasındaki sayfada verilir.

kütüphanelerarası ödünç (interlibrary loan (ILL)): Kütüphaneler arasında bir işbirliği sistemi olup kullanıcılar sisteme dahil olan diğer kütüphanelerden de ödünç materyal alabilirler. ILL hizmeti Boaziçi Üniversitesi Kütüphanesi'nde olduğu gibi genellikle kütüphanelerin referans bölümleri aracılığıyla verilir.

L

literatür rehberi (literature guide): Belli bir disiplindeki bilimsel literatürün özel niteliklerini anlatan bir referans eseri olup önemli standart referans materyallerini ve serilerini içerir.

M

MARC (elektronik ortamda yapılan kataloglama): Kongre Kütüphanesi tarafından geliştirilen bilgisayar ortamına aktarılmış verilerin uluslararası standartla oluşturulmuş formatı. MARC formatı bibliyografik veri almasıyla basit tirir.

materyal kaydİ (item record): Kütüphane katalo unda bulunan ve bir kitab, doküman süreli yayın vb. malzemeyi tanımlayan kayıt. Bu kayıt her materyalin yazarın adın, başlık, yayın yerini, yayıncının adın, başlık bilgilerini, yayın tarihini, fiziki özelliklerini belirten unsurlardan oluşur. Materyal kaydında ilgili malzemenin kütüphanedeki yeri, sınıflandırma numarası, statüsü gibi bilgiler bulunur.

mikrofilm (microfilm): Basılı materyal sayfaların bir selüloz film rulosu üzerine konmuş mikro foto raflar olup bir mikrofilm okuyucu makina ile okunabilir. Standart olmayan ya da farklı formatlarda bulunan malzemeler ve çok kullanıma nedeniyle zarar görme riski taşıyan popüler magazinler genellikle mikrofilm formata aktarılır.

mikrofi (microfiche): Basılı materyal sayfaların imajların bulunduğu 4x6 inç ölçüsünde küçük levha eklende filmler. Bu filmlerin okunabilmesi için bir mikrofilm okuyucu makina gereklidir. Bir metnin bir çok sayfa tek bir levhaya sınırlanabilir. Başlık üstünlüğü yer tasarrufu sağlama ve uzun süreli koruma sağlama amaçlarıdır.

mikroform (microform): Mikrofilm, mikrofi, mikrobaskı gibi tüm mikro reproduksiyonlar.

monografi (monograph): Genellikle belli bir çerçevede ele alınmış, tek bir konu hakkında ve kendi içinde bir bütün olan, serilerden oluşmayan eser. Örneğin, bir kitap ya da risale. Karşılıklı süreli yayındır.

monografik seri (monographic series): Düzenli veya düzensiz aralıklarla çıkarılan ve genel bir başlık olan bir serinin parçaları olarak yayınlanan monografiler.

N

nadir kitaplar (rare books): Çerikler, ender oluşları, künye ya da yayın tarihi özellikleri fiziki nitelikleri ya da durumları, taşıdığı değerler bakımından özel önem taşıyan kitaplar.

notlanmış basım (annotated edition): Bir eserin kendi yazarı veya başka bir kişi tarafından notlanmış ekli. Bu notlar derlendirmeye yardımcı olmaktan çok açıklayıcı ve tamamlamaya yarar. Derlendirmenin esas olduğu notlu basımlara kritik basım denir.

notlanmış bibliyografya (annotated bibliography): Bir eserin kaynakçasında verilen kitap, makale ve başka belgelerin her birinin kısaca betimlenmesi ve derlendirilmesini içeren kaynakça türü.

O

OCLC (elektronik bilgisayar kütüphane merkezi): Kâr amacı gütmeyen bir kütüphane bilgisayar hizmeti ve araştırma organizasyonu olup bilgiye ulaşmada ve bilgi maliyetlerini düşürme konusunda kütüphanelere yardımcıdır. OCLC, FirstSearch elektronik sistemi sayesinde geniş bir veritabanı sunar. Buna dahil olan WorldCat, kütüphaneler arasında ödünç sistemini kolaylaştırarak linklere sahip bir kütüphanelerarası birleştirilmiş katalog sistemi olup bir çok özel konuda periyodik dizinleri de vardır. OCLC aynı zamanda kütüphane tarafından materyalleri derlemekte kullanılan kataloglama bilgisine erişim konusunda da yaygın şekilde kullanılır.

onaylı basım (authorized edition): Bir eserin yazarın ya da varislerinin açık onay ile yapılan basımıdır.

onaylı biyografi (authorized biography): Yazarın açık onay ya da bazen doğrudan birli ile veya yazar ölmüş ise ailesinin izni ile yazılmış olan yaşam öyküsü.

OPAC (kamuya açık elektronik katalog): Bilgisayar ortamına aktarılmış bir kütüphane kataloğu olup kullanıcılar veya tümüyle okurların erişimine açıktır.

orijinal kataloglama (original cataloging): Katalog bilgilerini başka bir kaynaktan elde edilen verilerle sağlama yerine doğrudan doğruya elde edilen malzemenin kendisinden hazırlamak anlamına gelir. Orijinal kataloglama emek yoğun olup genellikle bilginin başka kaynaklardan sağlanamayacağı durumlarda kullanılır.

Ö

ödünç verilmeyen materyal (non-circulating): Okurlar tarafından kütüphane dışına çıkarılmayan kütüphane malzemesi. Arşiv malzemeleri, nadir eserler, referans malzemeleri, süreli eserlerin güncel sayıları buna dahildir.

ödünç verilen materyal (circulating): Okuyucular tarafından kütüphane dışına çıkarılmasında sakınca olmayan eser.

ödünç verme (charge): Bir kütüphanenin kullanıma sunulan koleksiyonundan herhangi bir eseri kullanıcılara ödünç verme işlemidir. Bir kütüphane materyali ödünç alınarak diğer araçlarla elektronik katalog bu malzemenin diğer yerde olduğu ve yeni okuyucular için erişilebilir olmadığını gösterir. Bu durumda kullanıcılar sözkonusu materyal için sızaya girebilirler (*hold*).

öz (abstract): Kitap, makale ya da tez gibi bir eserin ana fikrini veya içeriğini anlatan kısaca özet.

öz dergileri (abstracting journal): Genellikle belirli bir araştırma alanında özetleri (abstracts) yayınlamakta uzmanlaşmış süreli yayın. Kimya alanındaki özetler için "Chemical Abstracts", psikoloji alanındaki özetler için "Psychological Abstracts" bu tür dergilere örnektir. Öz dizinleri araştırmacıların ilgi alanlarındaki en son çalışmaların tamamlanmış olanakları ve bir bibliyografik bilgi aracı olarak hizmet ederler. Okuyucunun, esas makaleye başvurup başvurmayacağına karar vermede yardımcıdır. Birçok önemli öz dizini artık elektronik olarak mevcuttur.

öz dizini (abstract index): Bir öz dergisinin dizin cildi veya bölümü. Araştırmacılar buradan başlık ya da yazar tarayarak derginin içeriğindeki ilgili özetlere karşılık gelen numaraların listesini elde edebilirler.

R

referans koleksiyonu (reference collection): Ansiklopediler, sözlükler, el kitapları, rehberler vb. gibi malzemeyi içeren ve ödünç verilmeyen materyallerdir. Koleksiyondaki eserler genellikle her an kullanıcıların elinde bulunması gereken eserlerden oluşur.

rehber referans (tracing): Bir katalog kaydında bulunan ve o materyalin hangi başlıkta başlıklar altında da görülebileceğini gösteren liste.

rekto: Bir kitabın sayfa sayfası olup tek numaralıdır. Versiyonun tersidir.

S

seriler (serials): 1) Birbirini izleyen bölümler şeklinde yayınlanmış eserler olup genellikle düzenli aralıklarla çıkarılır ve uzun sürece bağlıdır. Süreli yayınlar, gazeteler, magazinler, yazarlar, dergiler, tutanaklar, konferans raporları ve numaralandırılmış monografik seriler böyledir. 2) Kollektif bir başlık altında toplanmış ayrı eserler grubu.

sınıflandırma (classification): Materyallerin konulara göre belirli gruplara ayrılması ve düzenlenmesi. B.Ü. kütüphanesinde kullanılan sınıflandırma sistemi Kongre Kütüphanesi (Library of Congress - LC) sistemidir.

sınıflandırma numarası (class number): 1) Katalogta ve kitabın sırtında görülen numaranın ilk bölümü olup eserin sınıflandırma sistemindeki yerine ve raflardaki fiziki konumuna işaret eder. Aynı sınıflandırma numarasına sahip tüm kitaplar aynı konu hakkındadır. Örnek: TK 2842 (TK= Elektrik mühendisliği; 2842 = akım kesici)

sözlük katalog (dictionary catalog): Bütün girişlerin (yazar, başlık, konu ve ek girişler) tek bir alfabetik dizin olarak düzenlendiği katalog.

süreli yayın dizini (periodical index): Belli bir grup süreli yayında bulunan makaleleri konular ve yazarlar itibarıyla listeleyen eser. Bazı periyodik dizinler geneldir. Bazıları ise belli alanları kapsar. Bu dizinler atıflar, özetler (abstract) ve bazen de makalelerin tam metinlerini sağlarlar.

T

takım (set): Bir bibliyografik betimlemede tek bir malzeme gibi işlem gören iki veya daha fazla malzeme. Örnek; çok ciltli bir ansiklopedi veya ekinde CD-ROM olan bir ders kitabı.

tam metin (full text): Elektronik formattaki makale, kitap veya ansiklopedi gibi bir malzemenin tüm içeriği.

tamamlayıcı ad (alternative title): Ki bölümden oluşan bir başlığın ikinci bölümü. Örnek: Kadın Donkihot veya Arabella'nın Serüvenleri.

teelif hakkı (copyright): Edebi, dramatik, müzikal, artistik ve diğer entellektüel eserler gibi "özgün yaratıcı" yapıtların oluşturulan eser sahiplerine kanunlar tarafından sağlanan bir koruma biçimi. Teelif hakkı Türkiye'de 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile koruma altına alınmıştır.

tüm hakları saklıdır (all rights reserved): Bu ibare yayınlanmış bir eserde genellikle bir kitabın başlık sayfa sayfa arkasına yazılır. Mevcut teelif hakları mevzuatına göre bütün hakların eser sahibine ait olduğunu ve ihlali halinde 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre dava hakkı doğurduğunu bildiren resmi ifadedir.

V

veritabanı (database): Bilgisayar ortamında çeşitli parametreler aracılığıyla ile taranabilen standart hale getirilmiş bilgi. Kütüphanelerde genellikle elektronik kataloglar ve dizinler anlamına gelir.

verso: Bir kitabın sol taraftaki sayfası olup çift numara taşır. Rektonun tersidir.

Y

yayımlar aralığı (frequency): Seri eserlerdeki yayımların hangi aralıklarla yayımlandığıdır. Kütüphanelerde genellikle rastlanılan frekanslar şunlardır: Günlük, haftalık, iki haftada bir, ayda iki kere, aylık, iki ayda bir, yılda dört kere, yılda iki kere, yıllık, üç yılda bir, düzensiz (takvimi olmayan).

yazar girişi (author entry): Bir katalog, fihrist veya bibliyografyada bir eserin adı ilk geçen yazar için açılmış olan onaylı giriştir. Bu bir şahıs veya kurum olabilir. Çoğu kütüphane kataloglarında yazar girişi ana giriştir.

yazar işareti / yazar numarası (author mark): Bir yazarın soyadını temsil eden harfler, rakamlar ya da başka simgeler. Bu işaretler katalogcu tarafından, söz konusu malzemeyi benzerlerinden ayırt etmek için sırt numarasına eklenir. Yazar işareti bir de eser işareti eklendiği zaman ortaya çıkan sonuç kitabın sırt numarasıdır.

yeni basım - yeni baskı (reprint - reissue): 1) Orijinal basımdan sonra yapılan ancak aynı yazı biçimi ve aynı içeriği kullanan kitap, (reprint); 2) Bir eserin yeni bir biçimde veya yeni bir fiyatla yeniden basılmasıdır (reissue). Ana metin de ilmi için ilaveli veya gözden geçirilmiş yeni basımdan (new edition) farklıdır.

yer kataloğu (shelflist): Yer numarasına göre dizilmiş katalog (materyal listesi/kartlar)

yer numarası (call number): Kütüphane koleksiyonundaki bir materyali bulmaya yarayan ve onun raflardaki yerini gösteren alphanumerik (harflerden ve sayılardan oluşan) bir kod. Yer numaraları hem katalogta listelenir hem de kitabın sırtına yazılır.

yıldönümü basımı (anniversary edition): Daha önce yayınlanmış bir eserin güncellenmiş özel bir basımıdır. Bu basıma ek malzemeler konulabilir. Bir önsöz veya bir son söz gibi. Kapak tasarımı biçim, grafik ve resimler de değiştirilebilir. Yıldönümü basımlarının çoğu klasik ya da standart eserler için yapılmakta olup ilk basımdan genellikle yirmi ya da daha fazla yıl sonra gerçekleştirilir.

yıllık (annual): Bir derneğin veya kuruluştan tutanaklar, ya da belirli bir disiplin veya inceleme alanı, olaylar, ve gelişmelerini kaydeden süreli yayındır.